

SAVSAD

Savunma ve Savaş Araştırmaları
Dergisi
The Journal of Defence and War
Studies

Rukiye Can YALÇIN

Millî Savunma Üniversitesi, Kara Harp Okulu,
Savunma Yönetimi Bölümü, Ankara, Türkiye.
National Defence University, Military Academy,
Department of Defense Studies, Ankara, Türkiye.

Pınar FAYGANOĞLU

Millî Savunma Üniversitesi, Kara Harp Okulu,
Savunma Yönetimi Bölümü, Ankara, Türkiye.
National Defence University, Military Academy,
Department of Defense Studies, Ankara, Türkiye.

Bülent YILMAZ

Emekli.
Retired.

Muhammed Serkan PASINLIOĞLU

Millî Savunma Üniversitesi, Kara Harp Okulu,
Savunma Yönetimi Bölümü, Ankara, Türkiye.
National Defence University, Military Academy,
Department of Defense Studies, Ankara, Türkiye.

Geliş Tarihi/Received 12.09.2024

Kabul Tarihi/Accepted 17.12.2024

Yayın Tarihi/Publication 19.12.2024

Date

Sorumlu Yazar/Corresponding
author:

Rukiye Can YALÇIN

E-mail: rukiyecan@yahoo.com

Atrf: Yalçın, R. C., Fayganoğlu, P.,
Yılmaz, B., & Pasinlioğlu, M. S. (2024).

Türkiye’de savunma alanında yapılmış

akademik çalışmaların bibliyometrik

analizi. *Savunma ve Savaş*

Araştırmaları Dergisi, 34(2), 243-268.

Cite this article: Yalçın, R. C.,

Fayganoğlu, P., Yılmaz, B., &

Pasinlioğlu, M. S. (2024). Bibliometric

analysis of academic studies on

defence studies in Turkey. *Savunma ve*

Savaş Araştırmaları Dergisi, 34(2),

243-268.

Content of this journal is licensed under a
Creative Commons Attribution-NonCommercial-
NoDerivatives 4.0 International License.

Araştırma Makalesi

Research Article

DOI:

10.54078/savsad.1549221

Türkiye’de Savunma Alanında Yapılmış Akademik Çalışmaların Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis of Academic Studies on Defence Studies in Turkey

ÖZ

Savunma çalışmaları, aktörlerin muharebe sahasını ve dışı destekleyen tüm silah, sistem, mazelme veya hizmetlerin bekanın ve caydırıcılığın sağlanması amacıyla gerçekleştirilmesini kapsayan çok yönlü bir disiplindir. Savunma çalışmaları, öncelikle savunma politikasının zaman içinde güç, strateji ve teknolojiye değişiklikler gibi teşvik edici faktörlerle ilişkili olarak nasıl değiştiğini incelemeyi amaçlayan tutarlı bir çalışma alanı olmaya devam etmektedir. Çalışmanın amacı ülkemizde mevcut dönemden 1990 yılına kadar devlet düzeyinde savunma ve savunma yönetimine ilişkin gerçekleştirilen çalışmaların Savunma Yönetimi ve Planlama, Savunma Tedariki, Savunma Harcamaları, Savunma Sanayi ve diğer konulardaki makale, yüksek lisans ve doktora tezi olarak genel resminin ortaya konulması ve alana ilişkin boşlukların ileride yapılabilecek çalışmalara ışık tutmasını sağlamaktır. Çalışma sonunda Türkiye’de savunma çalışmaları alanında yayınlanan makale ve tezlerin sayı ve alt başlıklar olarak 1990’lı yıllarda yok denecek kadar az sayıda olmakla beraber 2000’li yıllarla birlikte alana ilginin artmaya başladığı 2010 yılından itibaren ise tüm çalışma türlerinde sayıların dikkat çekici şekilde arttığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Savunma yönetimi, savunma harcamaları, savunma tedariki, bibliyometrik analiz, savunma sanayi.

JEL Kodları: Z00

ABSTRACT

Defense Studies is a multidisciplinary field that examines how actors prepare for, prevent, avoid, and/or engage in armed conflicts. Defense studies remains a coherent field of study primarily aimed at examining how defense policy changes over time and in relation to incentive factors such as changes in power, strategy, and technology. The

purpose of this study is to present the general picture of the studies carried out on defense and defense management at the state level in our country from the current period to 1990 as articles, master's, doctoral theses on Defense Management and Planning, Defense Acquisition, Defense Expenditures, Defense Industry, other subjects, to determine the gaps in the field in a way that will shed light on future studies. At the end of the study, it was observed that the number and subheadings of articles and theses published in the field of defense studies in Turkey were almost non-existent in the 1990s, but the interest in the field began to increase in the 2000s, and the numbers in all types of studies increased significantly from 2010 onwards.

Keywords: Defense management, defense expenditures, defense supply, bibliometric analysis, defense industry.

JEL Codes: Z00

Giriş

Güvenliğin tüm canlılar için en temel ihtiyaçlardan biri olmasından dolayı, savunma da yine tüm canlılar için en temel içgüdülerden bir tanesi olmuştur. Bu yüzden ki insan varoluşundan itibaren öncelikle bireysel daha sonra da topluca yaşadıkları ortamları savunmak için zamanın gereklerine göre farklı önlemler almak zorunda kalmıştır. Zira, insanlık tarihiyle birlikte varlığını devam ettiren şiddet ve çatışma hâli teknoloji ve toplumsal yaşamdaki gelişmelere paralel olarak farklı şiddet ve savaş hâllerine evrilerek günümüze kadar gelmiştir. Başlangıçta bireyler ya da birlikte yaşayan gruplar arasında ortaya çıkan çatışma ya da şiddet olaylarının sebep olduğu güvenlik arayışı devlet düzeninin benimsenmesiyle beraber ulusal boyuta taşınmıştır. Günümüze doğru yaklaştıkça da toplumların güvenliğini tehdit eden faktörlerin hem çeşitlenmesi hem de belirsizleşmesinden dolayı devletlerin güvenliğe atfettiği önem de gittikçe artmıştır. Söz konusu belirsizlik ortamı ise ülkelerin güvenliklerini sağlamada farklı politika ve stratejiler izlemelerini gerekli kılmıştır (NATO, 2019). Bir yandan teknolojinin önlenemez ve neredeyse öngörülemez gelişimi klasik harbe farklı boyutlar kazandırmış; diğer yandan, Soğuk Savaş sürecinde de planlamalara temel teşkil eden formal bir devlet kaynaklı tehdit beklentisinin yerini terörizm gibi simetrik olmayan tehditler almıştır. Soğuk Savaş sürecine kadar geçerli olan sayıca oldukça büyük ordu yapıları yerini küçük, mobil, hareket kabiliyeti ve adaptasyon yeteneği yüksek birliklere bırakmıştır.

İfade edilen gelişmelerin yanı sıra, devletlerin küresel sistemin kaotik bağlamında tesis etmeye çalıştıkları savunma ve yönetimi ile ilgili konular da son yıllarda çok farklı disiplinlerden araştırmacıların ilgilendiği bir alan durumuna gelmiştir. Bu durumun öncül sebebi olarak da savunma alanının özellikle savunma sanayi bağlamında topluma yarar sağlayacağı değerlendirilmekte ve bu alana yapılacak yatırımların ülkelerin mevcut kıt kaynaklarını daha verimli kullanılabilmesine olanak sağladığı öne sürülmektedir (Korkmazürek, 2018). Savunma yönetimi alanına olan ilgiyi artıran bir diğer faktör ise ülkenin tamamını ilgilendiren politika, ekonomi gibi dış çevre unsurları ile güvenlik, gelişim, suç, sağlık gibi iç unsurlarının birbirlerinden ayrı olarak ele alınamayacağı ve ele alınmasının akılcı bir durum olmayacağı (Faupin ve Karkoszka, 2003) yönünde öne sürülen anlayıştır.

Bu çalışmanın amacı ise ülkemizde mevcut dönemden 1990 yılına kadar devlet düzeyinde savunma ve savunma yönetimine ilişkin konularda gerçekleştirilen akademik çalışmaların (makale, yüksek lisans ve doktora tezi) genel resminin ortaya konulabilmesidir.

Bağımsız Bir Disiplin Olarak Savunma Çalışmaları ve Diğer Disiplinlerle İlişkisi

“Savunma” kavramı 12. yüzyıldan itibaren bir devletin askerî bağlamda savaşmak için seferber ettiği araçlar olarak dar anlamda kullanılmaya başlanmıştır (Joana, 2017). 19’uncu yüzyıldan itibaren ise devletin kamu eyleminin belirli bir alanı (tüm devlet politikalarının bir bütün olarak savunma amacına hizmet etmesi gerektiğini vurgulayan bir politika) (Venesson 2000; Joana 2017) ve kendine özgü bir tür stratejik eylem (sadece savaş zamanı değil, aynı zamanda barış zamanında da önem arz eden çok boyutlu strateji) (Brown vd., 2004) olmak üzere iki ana unsuru kapsayacak şekilde çok daha geniş bir bağlama doğru evrilmiştir. Savunma, genel anlamda, dış politikayı ve çoğunlukla güvenlik hedeflerini askerî araçlar (mevcut silahlı kuvvetlerin yanısıra, mali araçları, silah tedarikini ve hatta kamuoyu desteğini de kapsayan) vasıtasıyla temin edebilme ve başarıya dönüştürmenin yolu olarak ifade edilmektedir (Deschaux-Dutard, 2020).

Sivil, asker ve diğer idari aktör de dâhil olmak üzere çok sayıda aktörün etkileşimini gerektiren doğasından dolayı savunma çalışmaları ülkelerin hem iç hem de uluslararası konularının kesişim noktasında yer almaktadır (Venesson, 2000). Temel amacı beka ve caydırıcılık olan savunma faaliyetlerinde şiddet kullanımı tarih boyunca ön görülemeyen konulardan biri olarak değerlendirilmiştir. (Soeters vd., 2014). Bu noktada, savunma çalışmaları aktörlerin ve ağırlıklı olarak da devletlerin silahlı çatışmaya nasıl hazırlandıklarını, önediklerini, kaçındıklarını ve/veya silahlı çatışmalara nasıl giriştiklerini inceleyen çok disiplinli bir alan ifade edilmektedir (Galbreath ve Deni, 2018). Dolayısıyla savunma çalışmaları, savunma politikalarının zaman içinde belirsizlik ve daralan savunma bütçeleri gibi çeşitli kısıtlar ve çok sayıda kamu ve özel aktörün eşgüdümüyle eylemleri ile nasıl oluşturulduğunu ve geliştiğini kapsayan çok geniş bir çalışma alanı olarak düşünülebilir.

Savunma çalışmaları hem ülkelerin iç meseleleri hem de uluslararası konuların kesişim noktasını anlamaya çalışan bir alandır. Bir taraftan küresel bir bağlamı ifade etmesi, diğer taraftan yalnızca siyasi ve sosyal konuları değil aynı zamanda hukuki, ekonomik, teknolojik, tarihi ve coğrafi gibi pek çok konuyu kapsamaması nedeniyle savunma çalışmalarını güvenlik ve savaş çalışmalarından ayırmak önem arz etmektedir.

Bireylerden devletlere kadar her düzeyde aktörler, kendilerini istikrarsızlıktan korumaya çalışarak kırılganlıkları ortadan kaldırmayı amaçlarlar. Diğer bir ifade ile varlıklarına yönelik tüm tehditlere karşı kendilerini savunma davranışı sergilerler. Uluslararası düzeyde ise aktörler geçmişten günümüze kadar askerî yeteneğin ana sahipleri olan devletlerdir. Diğer yandan, devletlerin varlıklarına tehdit olarak değerlendirdikleri şey ise öznedir (Galbreath & Deni, 2018). Bu noktada, BM Şartı meşru savunma ve güvenlik konularını farklı maddelerle düzenlemiştir (Sezal, 2023). Devletlerin silahlı saldırıya karşı meşru müdafaa hakkı Birleşmiş Milletler Şartı'nın 51. maddesi kapsamında güvence

altına alınmıştır. Bu hâliyle savunma, bir devletin diğerine yönelik işgali veya benzeri silahlı saldırı eylemlerine yanıt vermeye yönelik önlemlerin birleştirilmesi olarak anlaşılabilir. Bu yaklaşım hâlâ merkezde kalsa da anlam önemli ölçüde genişlemiştir. Zira, geleneksel toprak ve vatandaşları koruma anlayışının değişmeyen önemine rağmen, yeni güvenlik tehditleri geleneksel askerî alanın ötesinde bir yaklaşımı gerektirir hâle gelmiştir (Aben 2014). Diğer yandan, uluslararası barış ve güvenlik konuları ise ya Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (güç kullanımı gerekli görülüyorsa, Madde 42) ya da bölgesel düzenlemeler (siyasi yolların güvenliği sağlayacağı görülüyorsa, Madde 41) aracılığıyla düzenlenmektedir.

Savunma ve güvenlik arasındaki farka dair bu anlayış, güvenlik ve stratejik çalışmalara da yansımaktadır. Bu akademik alanlar geleneksel olarak savunmayı varoluşsal bir tehdide karşı askerî araçlarla korunma eylemi olarak anlamıştır. Güvenlik ise daha geniş anlamda anlaşılmakta ve başta devletler olmak üzere çeşitli aktörleri tehlikeye atabilecek veya sorgulayabilecek belirsizliklere ve risklere karşı eylemleri kapsamaktadır. Zamanla tehdit veya risk olarak algılanan faktörler ise oldukça değişmiştir. Özellikle güvenlik bir kavram olarak gelişmiş ve geleneksel devlet merkezli bağlamının çok ötesine geçmiştir. Güvenlik çalışmaları zaman zaman uluslararası ve iç meselelerin neredeyse tamamını kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

Diğer yandan, strateji çalışmaları, en genel hâli ile siyasi bir amaca ulaşmak üzere askerî güç ve diğer zorlayıcı araçların nasıl kullanıldığı ile ilgilenmektedir (Kurç, 2020). Siyasi süreçlerle askerî operasyonlar arasındaki etkileşimi ele alırken, strateji çalışmaları bu ilişkiye yön veren ekonomik, psikolojik, sosyolojik ve coğrafi etkenlerin de göz önünde bulundurulması gereken bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Savaş Çalışmaları ise ilk olarak 1943 yılında King's College London'da kurulmuş ve daha sonra Batı Avrupa'da pek çok üniversite ve enstitüde üzerinde çalışılan akademik bir alan hâline gelmiştir. Başlangıçta özellikle operasyonlar ve taktiklere odaklanan savaş çalışmaları zamanla savaşın değişen karakteri, toplumlara etkisi ve barış ile ilişkisi gibi konuları da mercek altına alarak kapsamını genişletmiştir (Schmitt, 2018). Diğer yandan, Uluslararası ilişkiler meseleleri de Birinci Dünya Savaşı'nın ardından akademik bir alan hâline gelmiş ve uluslararası çatışmaların sonlandırılması/yönetilebilmesi ve gelecekte onları engellemek amacıyla kurulmuştur (Schmidt, 1994). Savaş çalışmaları da bir dereceye kadar bu çabanın devamı olarak değerlendirilmekte ve barışı tesis edebilmenin temel koşulunun öncelikle savaşı anlayabilmek ilkesine dayandığı ifade edilmektedir (Schmitt, 2018).

Savunma çalışmaları, savunma politikasının zaman içinde ve güç, strateji ve teknolojideki değişiklikler gibi teşvik edici faktörlerle ilişkili olarak nasıl değiştiğini incelemeyi hedefleyen çok disiplinli bir çalışma alanıdır. Temelde devletler olmak üzere, aktörlerin silahlı çatışmalara nasıl hazırlandıklarını, olası çatışmaları nasıl önlediklerini, kaçındıklarını ve/veya silahlı çatışmalara nasıl giriştiklerini incelemektedir (Galbreath & Deni, 2018). I. Dünya Savaşı tüm dünya ile beraber İngiltere için de pek çok olumsuzluğu ve tartışmayı beraberinde getirmiş ve savaşın kendisinin ve yönetiminin oldukça karmaşık hâle geldiği anlaşılmıştır. Gelecekte savaşların nasıl bir bağlama evrileceği, orduların nasıl teşkil edileceği ve yönetileceği, harekâtların nasıl planlanıp icra edileceği

gibi pek çok soru tartışılmış ve bir ülke için savaş, ordunun yapılması, silah tedariki, savaşın yönetimi gibi askerî faaliyetlerin siyasi bağlam ile iç içe girmiş meseleler olduğu görülmüştür (Stewart, 2017). Bu süreçte de 1927 yılında Imperial Defense College'ın (İmparatorluk Savunma Koleji) kurulmasıyla birlikte savunma çalışmaları alanı ortaya çıkmış ve temelde de askerlerin ve bürokratların aralarındaki iş birliğini geliştirmeyi amaçlamıştır. Bu noktadan itibaren savunma çalışmaları entelektüel bir uğraş durumuna gelmiş ve askerî gücün nasıl anlaşıldığını, inşa edildiğini ve konuşlandırıldığını anlamaya odaklanmıştır. Savunma çalışmaları savaş operasyonlarına ve çatışmalara hazırlanmanın ve bu amaçları gerçekleştirirken sürecin politik, sosyal ve ekonomik özelliklerini ortaya koyabilmeyi hedeflemektedir. Bu yönüyle savunma çalışmaları doğal olarak siyaset bilimi, sosyoloji, ekonomi, uluslararası ilişkiler, sosyal antropoloji, beşerî coğrafya ve örgütsel çalışmalara değinen disiplinler arası bir bilim alanı olarak değerlendirilmektedir (Galbreath & Deni, 2018).

Savunma Çalışmaları Alanının Alt Konuları

Savunma çalışmaları hem bu süreç içerisinde yer alan politikaların ve karmaşık karar gruplarının oluşturulma aşamalarını hem de söz konusu bu savunma politikalarının farklı alanları nasıl etkilediğini inceler. Buradaki önemli husus, savunmaya bütüncül bir gözle bakmanın, ortaya çıkacak farklı alt boyuttaki politikaların ve yapıların da derinlemesine incelenmesini gerekli kıldığıdır (Kurç, 2021). Savunma çalışmalarında öne çıkan konular Kurç (2021) tarafından savunma bütçesi, savunma tedariki, askere alma ve asker sayısını muhafaza etme, profesyonel askerî eğitim, savunma ve askerî lojistik, askerî doktrin ve strateji, savunma stratejik kültür olmak üzere yedi başlıkta ele alınmıştır. Bu çalışmada ise savunma çalışmaları Savunma Araştırmaları Türkçe Yayınlar Bibliyografyası'nda (2021) ifade edilen Savunma Yönetimi ve Planlama, Savunma Tedariki, Savunma Harcamaları, Savunma Sanayii ve Diğer Konular olmak üzere beş alt başlıkta ele alınmıştır.

İlk olarak, savunma çalışmaları alanının ilk alt başlığı olan savunma planlaması ve yönetimi konusu insanlık tarihi kadar eski ve en temel düzeyde, grubun, topluluğun, ulusun veya devletin hayatta kalmasını sağlamak için belirsizlik durumunu sınırlamayı amaçlayan yaklaşımı ifade etmektedir. 19. yüzyıl tarihçisi Otto Hintze'nin ifade ettiği üzere, "Tüm devlet örgütlenmeleri başlangıçta askerî örgütlenmeydi, savaş için örgütlenmeydi." (Hintze 1975, 181). Çağdaş modern ulus devlet içinde, bu uygulama çeşitli resmî ulusal ve uluslararası süreçler (Håkenstad ve Larsen 2012) yoluyla büyük bir karmaşıklık kazanmıştır. Bu süreçler, güvenlik tehditleri çeşitlendikçe geliştikçe ve çoğaldıkça farklı sivil ve askerî unsurların bir arada çalışmasını gerektiren bir bağlama doğru ilerlemiştir. Bu yönleriyle savunma yönetimi, ülkenin bekasını sağlamak, millî hedeflerini elde etmek ve millî menfaatlerini korumak için savunmaya ayrılan kaynakların etkin bir şekilde kullanımının sağlanması amacıyla stratejik yönlendirmeye başlayan, yönetim fonksiyonlarının uygulanması ile devam eden ve yeteneklerin tedariki ile tamamlanan, birbirini takip eden bir dizi döngüsel faaliyetler bütünüdür (Korkmazürek, 2018). Zira, bir ülkenin savunması sadece askerî bilgi ve yetenekleri ifade eden teknik konulardan öte, yönetsel bilgiyi gerektiren, askerî ve sivil unsurların bir arada çalışmasını zorunlu kılan çok daha kapsamlı ve karmaşık bir süreçtir. Bu bağlamda,

askerî gücün oluşturulması ve harp kısmı bu sürecin sadece bir parçasını oluşturmaktadır. Bu yönetim sürecinin; ulusal çıkarları ve hedefleri belirleme, bunları elde etmeye yönelik stratejileri belirleme, bu stratejileri uygulayabilecek kuvvetleri oluşturma, bu kuvvetleri uygun silahlarla teçhiz etme ve bu yapıyı bir yandan sürekli hazır tutma ve diğer yandan da geliştirme gibi birçok stratejik, yönetsel ve teknik yönü bulunmaktadır. Savunma yönetimi ve planlaması konusunda yapılan çalışmalarda günümüzde özellikle yönetim disiplininin tanımlanmış olduğu yönetimin temel fonksiyonlarıyla bütünlüklü bir bakış açısı oluşturulmaya çalışılarak savunma bağlamında incelendiği görülmektedir.

İkinci olarak, savunma tedariki ülkelerin tehdit değerlendirmelerine ve önceliklendirmelerine olanak sağlayan senaryo uzayına göre kısa, orta ve uzun vadeli ihtiyaçlarını belirlemesinden başlayarak, temin ve işletim-destek yönetimini de içine alan ve sistem/malzeme/hizmetin envanterden çıkarma/imha süreçlerini de kapsayacak şekilde tüm ömür devrini göz önünde bulundurarak güvenlik ihtiyaçlarının giderilmeye çalışıldığı bir yaklaşımı ifade etmektedir. Tedarik; askerî görevlerin gerektiği şekilde yerine getirilebilmesi ya da desteklenmesi amacıyla ihtiyaç duyulan silah, system, cihaz, hammadde, parça, mamul vb. gibi hizmetlerin uygun tedarikçilerden sağlanması için gerçekleştirilen planlama, tasarım, üretim, satın alma, nakliye, teslim ve stok gibi faaliyetlerin tümünü kapsar. Ayrıca tedarik; ticari malların basit bir şekilde satın alınmasından farklı olarak daha karmaşık ve hazır bir ürünün belirli bir süreç sonunda temin edilmesini ifade eder. Bu anlamda tedarik, raflarda hazır şekilde bulunmayan, ilk aşamada belirsizlikler içeren, birçok alt sistem içeren karmaşık yapıdaki bir ürüne ilişkin ihtiyaçların saptanması, gerekli sözleşmelerin hazırlanması, ürünün geliştirilmesi, üretimi, envantere alınma durumu, kullanım süresi boyunca desteklenmesi ve gerekiyorsa ortadan kaldırılması süreçlerini içeren bir unsur olarak tanımlanabilecektir. Basitçe ifade etmek gerekirse tedarik, salt resmî veya teknik bir kurum içi bürokratik satın alma sürecinden daha fazlasıdır; kamu idarelerinin, örneğin en düşük fiyatlı teklifler ile stratejik hedefleri karşılayan daha yüksek fiyatlı teklifler arasında takaslar içerebilen karmaşık ve sıklıkla örtüşen politika, politik ve idari faaliyetlerde bulunmasını gerektirir (Krause ve Zarit, 2022). Ayrıca savunma tedariki bazı hususlardan dolayı diğer tedarik faaliyetlerinden ayrılmaktadır (Korkmaz ve Topçu, 2019; Begenirbaş ve Can Yalçın, 2020). Öncelikle savunma tedarik faaliyetleri uzun yıllar ve yüksek bütçeler gerektirmektedir. Diğer yandan, ülke için diğer yatırımların fırsat maliyetini oluşturan savunma tedariki aynı zamanda kritik altyapı ve teknolojileri gerektirmektedir. Bazı durumlarda ise millîlik gerektiren sistem ihtiyaçları olabilmekte ve savunma teknolojilerini geliştiren firmaların yüksek maliyetlerden dolayı devlet desteğine yüksek oranda ihtiyaç duyulmasını da beraberinde getirmektedir (Ziylan, 2004).

Üçüncü olarak, savunma yönetimi ile ilgili konular, son zamanlarda tüm dünyada hem akademisyenler hem de toplumun çok daha geniş kesimleri tarafından ilgi duyulur bir hâle gelmiştir. Söz konusu artan ilgilinin en önemli nedenlerinden bir tanesi de savunma yönetimi alanının, toplumların refah seviyelerini artırmaya yönelik yatırımlarda kullanılabilecek kıt kaynaklarını kullanmakta olması durumudur. Bu durum da aynı zamanda savunma yatırımlarının alternatif maliyetleri olarak tanımlanmaktadır. Savunma harcamaları, ekonominin ve ulusal güvenliğin gücünü sağlamak için mevcut

hükümetlerinin takip uyguladıkları mali stratejisinin bir parçasıdır. Savunma harcamaları kaynağını hane halkı gelirlerinin yeniden dağıtılması yoluyla gelir elde eden ulusal finanstın aldığı için savunma harcamalarının ölçeği ulusal finans koşullarıyla sınırlıdır (Wang, Shyu ve Chou, 2012). Dolayısıyla, ulusal finans iyi durumdaysa savunma harcamalarının ölçeğinin de potansiyel olarak daha büyük olması beklenmektedir. Benzer şekilde, ulusal finansın durumu da nihayetinde ekonomik kalkınma düzeyiyle sınırlıdır. Daha hızlı ekonomik kalkınma daha yüksek bir büyüme oranı üretir ve savunma harcamaları için daha fazla kaynağın bulunmasıyla sonuçlanır. Kamu harcamalarının en kritik ve takip edilen bileşeni olan savunma harcamaları konularındaki araştırmaların genel olarak ekonomi için de değerli olduğu ifade edilmektedir (Kumar, 2017). Ülkelerin askerî harcamalarını kendi çıkar ve yararları bağlamında tanımlamakta özgür olsalar da savunma harcamaları bir ülkenin silahlı kuvvetlerini ve diğer temel hizmetleri sürdürmek için tahsis ettiği mali kaynak miktarını ifade etmektedir (SIPRI, 2016). İlk bakışta, savunma harcamalarının ülkelerin ekonomik büyüme oranları üzerinde olumsuz bir etkisi olduğuna inanılsa da Benoit (1978), savunma harcamalarının artırılmasının ekonomik büyümeyi teşvik edebileceğini ve eğitim yoluyla insan sermayesinin kalitesini iyileştirebileceğini savunmuştur. Zira, savunma harcamalarının ülkelerin ekonomileri üzerinde birkaç olası olumlu dış etkiye sahip olduğu ortaya konmuştur (Ram, 1995). Özellikle savunmaya ayrılan kaynakların savunma teknolojileri alanında kullanılması Araştırma ve Geliştirme (AR-GE) faaliyetlerini hızlandırabilmekte, deneysel araştırma aşamasında elde edilen teknolojik bilgi, sivil alanda kullanılabilir. Örneğin, lazer silahlarının üretimi için lazer ışınlarının çalışma prensipleri üzerine AR-GE faaliyetlerinden elde edilen bilgiler, sivil sektörde sağlık alanında kullanılabilir. Bu anlayış, savunma alanında kullanılan harcamaların ve kaynakların başka alanlarda işletilmesi için muazzam bir fırsat sağlamakta ve çift kullanım (Dual Use) olarak adlandırılmaktadır (Meunier, 2019). Bu politika ve strateji son dönemde birçok gelişmiş ülke tarafından uygulamaya konulmuş, savunma harcamalarının ulusal bütçeler üzerindeki olumsuz etkilerinin değere dönüştürülmesi imkânını sağlamıştır. Savunma çalışmaları literatüründe en çok ilgi gören konulardan birisi olan savunma harcamaları ile ilgili çalışmaların da temelde savunma kaynaklarının verimli kullanılıp kullanılmadığına ve tercihlerin hangi şartlar altında ve hanfi faktörler etkisinde yapıldığı anlaşılmaya çalışılmaktadır (Kurç, 2021).

Savunma çalışmalarının dördüncü alt başlığı olarak ele alınan savunma sanayi, bir ülkenin silahlı kuvvetlerinin mevcut dönem ve gelecekte ihtiyaç duyabileceği silah sistemleri ve donanımlarını tasarlayan, geliştiren ve üreten, özellikle yatırım malları üreten sanayi dalları başta olmak üzere diğer bütün ekonomik faaliyet alanları ile etkileşim hâlinde olan özel ve kamu kuruluşlarının mülkiyetindeki işletmeler topluluğudur (Gümüşdaş, 2010). Bilhassa gelişmekte olan ülkelerde savunma sanayii lokomotif niteliği arz ederek hâlihazırda mevcut olmayan sanayi dallarının teşkil edilmesini ve yan sanayiinin gelişimini hızlandırabilmektedir. Çok sayıda alt sistemden ve parçadan oluşan savunma sistemleri aynı şekilde çok sayıda firmaya da pazarda ihtiyaç duymaktadır. Dolayısıyla harekete geçirilen her bir sanayii dalı ülkenin genel sanayileşme düzeyine katkı sunabilmektedir (Gümüşdaş, 2010). Diğer yandan, ulusal savunma ve güvenliğin temeli olan savunma sanayiinin ulusal güvenliği artırmasıyla özel sektör

yatırımlarının teşvik edileceği ve dolayısıyla ekonomiye doğrudan bir katkı sağlanacağını da ifade edilebilir. (Fredericksen ve Looney, 1982).

Savunma çalışmalarının son alt başlığı olarak ifade edilen diğer konular ise savunma alanında yapılmış mühendislik ve örgütsel davranış çalışmalarını ifade etmektedir. Söz konusu başlık altında toplanan çalışmaların çok büyük oranda mühendislik alanında savunma teknolojileri ile ilgili olduğu, az sayıdaki örgütsel davranış çalışmalarında ise örgütsel davranış değişkenlerinin ilişki ve etkileşimlerinin savunma sanayi çalışanlarından elde edilen verilerle değerlendirildiği görülmektedir.

Yöntem

Belirli bir araştırma disiplini veya araştırma konusu hakkındaki çalışmaların sayısı arttıkça araştırmacıların ve uygulayıcıların söz konusu alana ilişkin yapılandırılmış bir bakışa sahip olabilmesi zorlaşmaktadır (Rodrigues vd., 2014). Bibliyometrik analiz, son dönemlerde özellikle büyük hacimli bilimsel verileri keşfetmek ve analiz etmek amacıyla popülerlik kazanmış bir yöntemdir. Bu yöntem, belirli bir alanın evrimsel gelişim sürecini açığa çıkarırken aynı zamanda o alandaki yeni yönelimlere de ışık tutmaktadır. Bilim insanları, makale ve dergi performansında eğilimleri ortaya çıkarmak ve mevcut literatürde belirli bir alanın entelektüel yapısını incelemek gibi çeşitli nedenlerle bibliyometrik analizi kullanırlar (Donthu, Kumar, Pandey ve Lim, 2021). Bibliyometrik yöntemler, yazarların, dergilerin, ülkelerin ve enstitülerin performansını ve araştırma modellerini değerlendirmek ve aralarındaki iş birliği modellerini belirlemek ve ölçmek için de kullanılabilir (Li ve Zhao, 2015). Bibliyometrik analizde veriler genellikle büyük (binlerce değilse bile yüzlerce) ve nesnel niteliktedir (örneğin, atıf ve yayın sayısı, anahtar kelimelerin ve konuların oluşumu). Başka bir deyişle, bibliyometrik analiz, büyük hacimli yapılandırılmamış verileri titiz yollarla anlamlandırarak köklü alanların kümülatif bilimsel bilgisini ve evrimsel nüanslarını deşifre etmek ve haritalamak için oldukça faydalıdır (Donthu vd., 2021). Bu nedenle iyi yapılmış bibliyometrik çalışmalar, bir alanın yeni ve anlamlı yollarla ilerletilmesine katkıda bulunabilir. Zira söz konusu yöntem bilim insanlarının (1) tek noktadan genel bir bakış elde etmesini, (2) alana ilişkin boşlukları hem içerik hem de coğrafi olarak belirlemesini, (3) araştırma için yeni fikirler türetmesini ve (4) alana yönelik amaçlanan katkılarını konumlandırmasını sağlayabilmektedir (Donthu vd., 2021; Gall vd., 2015). Son olarak, belirli bir konuda yayın yapan farklı dergilerin sayısı ve yayınlara tahsis edilen konu kategorileri, araştırma temalarının çeşitliliği ve bir araştırma alanının çok disiplinli karakteri hakkında bir gösterge sağlayabilir (Van Nunen vd., 2018).

Bibliyometrik analiz 4 temel adımdan oluşan bir yöntem olarak ifade edilmektedir (Donthu vd., 2021). Buna göre, ilk adımda bibliyometrik çalışmanın amaçları ve kapsamı tanımlanmaktadır. Bir bibliyometrik çalışmanın amaçları, bir araştırma alanının performansının ve biliminin retrospektif olarak incelenmesiyle ilgili olmalıdır. Performans açısından, bibliyometrik çalışmalar genellikle araştırma alanındaki yazarları, kurumları, ülkeleri ve dergileri içerebilen üretken araştırma bileşenlerini ortaya çıkarmak için yapılır. Bilim açısından, bibliyometrik çalışmalar genellikle araştırma alanındaki ilgili

temaların kümelerine dayanan entelektüel yapıya katkıda bulunan araştırma bileşenleri arasındaki ağları kapsayan bibliyometrik yapıyı ortaya çıkarmak için tasarlanır. İkinci adım bibliyometrik çalışmanın tasarlandığı ve ilk adımdaki amaç ve kapsamı karşılayacak şekilde performans analizi ya da haritalama olmak üzere iki temel bibliyometrik analiz tekniğinden uygun olanının seçildiği aşamadır. Üçüncü adım, ikinci adımda seçilen bibliyometrik analiz teknikleri için gereken verilerin toplandığı aşamadır. Bu adımda, akademisyenlerin bibliyometrik analizi garanti edecek kadar büyük ve yine de ilk adımda belirtilen özel araştırma alanında veya çalışma kapsamında kalacak kadar odaklanmış arama sonuçları verecek şekilde arama terimlerini tanımlamaları gerekecektir. Bu bağlamda, akademisyenlerin iki seçeneği vardır: Birincisi, akademisyenler ilgili arama terimleri kombinasyonunu belirlemek için literatüre başvurabilir ve ikincisi, akademisyenler uygun arama terimlerini seçmek için kendi aralarında veya konu uzmanlarıyla beyin fırtınası yapabilirler. Bibliyometrik veriler genellikle ham formatta alınır ve bu nedenle akademisyenlerin bu verileri seçilen bibliyometrik analiz teknikleri için gereken formata göre temizlemeleri ve hazırlamaları gerekecektir. Dördüncü ve son adım ise bibliyometrik analizin gerçekleştirilip bulguların raporlandığı aşamadır.

Savunma çalışmaları araştırma konusu, akademik araştırma açısından nispeten yeni bir konudur. Buna rağmen günümüze doğru yaklaştıkça savunma konusunun Türkiye’de de kayda değer şekilde araştırmacıların ilgi alanına girdiği ve özellikle son dönemlerde çalışma sayılarının arttığı ve savunmanın alt konularında dair çalışmaların çeşitlendiği görülmektedir. Bu çalışmada, Türkiye’de savunma alanında yayımlanan makaleler ve gerçekleştirilmiş lisansüstü tezler bibliyometrik analiz uygulanmıştır. Türkiye’de savunma alanında yapılan çalışmaların genel resmini ortaya çıkarması açısından iki çalışma dikkat çekmektedir. İlk olarak, Kurç (2020) gerçekleştirdiği çalışmada savunma çalışmalarının dünyadaki genel gelişimini ve Türkiye’de savunma çalışmaları konusundaki zorlukları ayrıntılı bir şekilde ortaya koymuştur. Genel bir değerlendirme olarak ise sadece YÖK Ulusal Tez Merkezi’ndeki istatistiklerden faydalanarak savunma çalışmaları konusuna üniversitelerin katkılarını değerlendirmiştir. Diğer yandan, Geçen ve Yardımcıoğlu (2018) ise ülkemizde savunma alanında yazılmış, Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanına bağlı 392 lisansüstü tezin yıllar, üniversiteler ve danışman hocalar gibi çeşitli faktörlere göre betimleyici istatistikleri paylaşmıştır. Bu çalışmanın ise hem ülkemizde alana ilişkin TR Dizin kapsamında yayınlanan tüm makaleleri ve lisansüstü tezleri kapsamı hem de söz konusu çalışmaları savunma çalışmalarının alt konularına göre de tasnif ederek değerlendirmeye çalışmasının alana katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Araştırmada Kullanılan Veriler

Bu çalışmada kullanılan veriler Türkiye’de 1990-2023 yılları arasında gerçekleştirilen akademik çalışmaları (makale, yüksek lisans ve doktora tezleri) kapsamaktadır. Söz konusu verilere ulaşabilmek amacıyla, 2024 yılı 01-30 Mart tarihleri arasında, makaleler için ulaşılabilecek en geniş veri tabanı altyapısından dolayı Google Scholar ve Türkiye’de tezler ulaşım olanağı sağlayan YÖK Ulusal Tez Merkezi internet sayfalarının arama bölümlerinden faydalanılmıştır. Bu bağlamda çalışmamızda kullanılan makaleler Google Scholar’dan “savunma” anahtar kelimesi ile taranmıştır. Tarama sonucu başlığında

“savunma” ifadesi geçen tüm makaleler tek tek incelenerek çalışma konusu ile ilişkili ve sadece TR Dizin kapsamında yayınlanan 194 adet makale araştırmaya dâhil edilmiştir. Daha sonra söz konusu 194 makale tek tek incelenerek MSÜ Kara Harp Okulu tarafından yayımlanan Savunma Araştırmaları Türkçe Yayınlar Bibliyografyası’nda ifade edilen Savunma Yönetimi ve Planlaması, Savunma Tedariki, Savunma Harcamaları, Savunma Sanayi ve Savunma Alanındaki Diğer Çalışmalar alt başlıklarına göre tasnif edilmiştir. Diğer yandan çalışmamızda kullanılan lisansüstü tezler ise YÖK Ulusal Tez Merkezi ana sayfasından “savunma” terimi “Tez Adı” alanından aratılarak ulaşılmıştır. Tarama sonucu veri tabanında sıralanan ve başlığında “savunma” ifadesi geçen tüm tezler tek tek incelenerek amaca uygun olduğu tespit edilen 442 adet Yüksek lisans, 97 adet doktora tezi çalışmaya dâhil edilmiştir.

Çalışma kapsamında 442 adet yüksek lisans, 97 adet doktora tezi ve 194 adet makale tanımlayıcı bibliyometrik analiz yaklaşımı ışığında aşağıda ifade edilen 7 araştırma sorusuna cevap bulabilmek amacıyla değerlendirilerek sonuçları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışma çerçevesinde geliştirilen araştırma soruları ise, yüzde (%) ve frekans (F) analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir.

1. Türkiye’de savunma alanında yapılan çalışmalar tür ve sayı olarak nasıl bir dağılım göstermektedir?
2. Türkiye’de savunma alanında gerçekleştirilen makaleler konuları bakımından nasıl bir dağılım göstermektedir?
3. Türkiye’de savunma alanı ile ilgili yazılan lisansüstü tezler düzey bakımından nasıl bir dağılım göstermektedir?
4. Türkiye’de savunma alanında yapılan çalışmalar yıllara göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
5. Savunma alanında yazılan makale ve lisansüstü tezlerin yayınlandığı üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
6. Savunma alanında yazılan lisansüstü tezlerin yayınlandığı enstitülere göre dağılımı nasıldır?
7. Savunma alanında yayınlanan makale ve tezlerde en sık kullanılan anahtar kelimeler hangileridir?

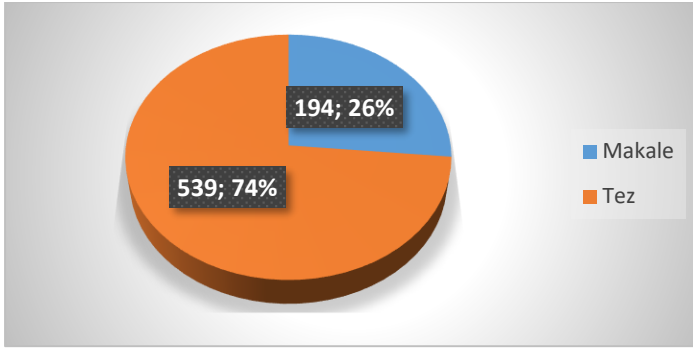
Türkiye’de Savunma Çalışmaları

1. *Türkiye’de savunma alanında yapılan çalışmalar tür ve sayı olarak nasıl bir dağılım göstermektedir?*

Türkiye’de savunma alanında yapılan çalışma verileri Şekil-1 de gösterilmiştir.

Şekil 1

Çalışmaların Tür ve Sayı Olarak Dağılımı

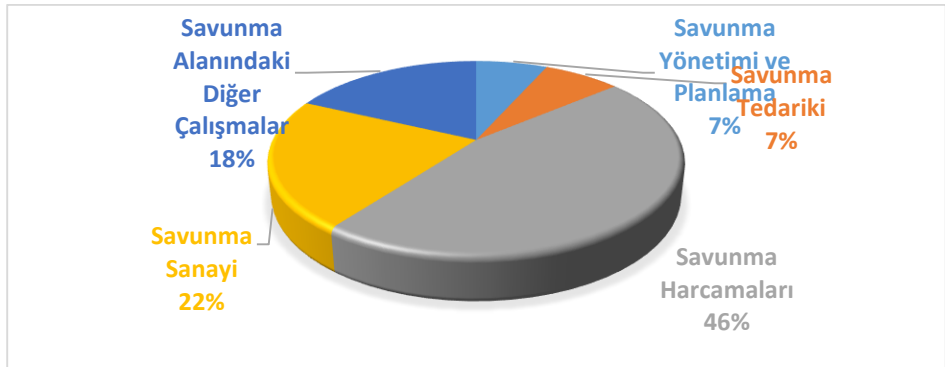
Şekil 1.'de görüldüğü üzere 1990-2023 yılları arasında tüm çalışma türlerinde toplam 733 adet çalışma yayınlanmıştır. Söz konusu çalışmalardan 194 tanesi (%26) makalelerden, 539 tanesi (%74) ise lisansüstü tezlerden oluşmaktadır.

2. *Türkiye’de savunma alanında gerçekleştirilen makaleler konuları bakımından nasıl bir dağılım göstermektedir?*

Savunma alanında ULAKBİM TR Dizin ve TR Dizin kapsamına girmeyen dizinlerde taranan hakemli dergilerin incelenmesi neticesinde toplamda 194 adet bilimsel makaleye ulaşılmıştır. Bahse konu akademik yayınlar incelenerek, konu içeriklerine göre Savunma Yönetimi ve Planlaması, Savunma Sanayii, Savunma Harcamaları, Savunma Tedariki ve Diğer Savunma Çalışmaları başlıkları ile tasnif edilmiş (Savunma Araştırmaları Türkçe Yayınlar Bibliyografyası, 2021) olup, Şekil-2’de sunulmuştur.

Şekil 2

Çalışmaların Kategorizasyonu

Şekil-2’de sunulduğu üzere makaleler kapsamında 1990-2023 yılları arasında ülkemizde Savunma Yönetimi ve Planlama konusunda 13 (%7), Savunma Tedariki konusunda 14

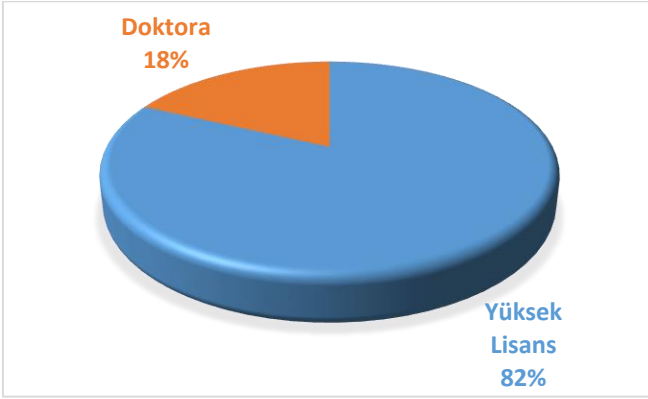
(%7), Savunma Harcamaları konusunda 90 (%46), Savunma Sanayi konusunda 42 (%22) ve Savunma Alanında Diğer Çalışmalar başlığı altında 35 (%18) adet çalışmaya ulaşılmıştır.

3. *Türkiye’de savunma alanı ile ilgili yazılan lisansüstü tezler düzey bakımından nasıl bir dağılım göstermektedir?*

Diğer yandan, Şekil-3, Ulusal Tez Merkezi veri tabanında gerçekleştirilen tarama sonuçlarını göstermektedir. Buna göre, tarama sonucunda doğrudan devlet düzeyinde savunma konularında toplam 539 adet lisansüstü tez çalışması gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Bu çalışmaların ise 97’si (%18) doktora ve 442’si (%82) ise yüksek lisans tezleridir.

Şekil 3

Savunma Alanıyla İlgili Tezler

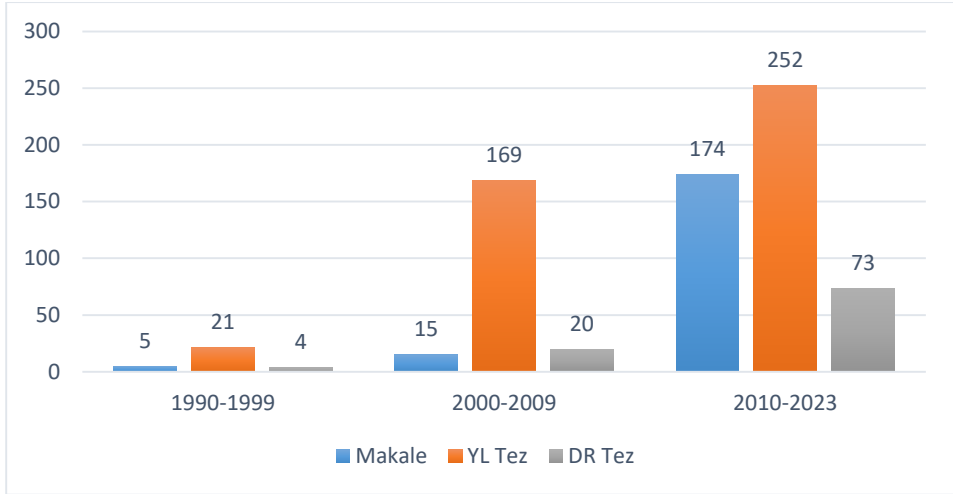
Şekil 3’te ifade edilen tez sayıları savunma alanında çalışılan lisansüstü tezlerinin çok büyük oranda yüksek lisans düzeyinde gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Bu durum umut verici olmakla beraber, henüz gelişmekte olan savunma çalışmaları alanında özellikle doktora düzeyinde daha derinlemesine gerçekleştirilecek çalışmaların kritik önem arz ettiği değerlendirilmektedir.

4. *Türkiye’de savunma alanında yapılan çalışmalar yıllara göre nasıl bir dağılım göstermektedir?*

Türkiye’de 1990-2023 yılları arasında yapılan akademik çalışmaların dağılımı Şekil 4’te sunulmuştur.

Şekil 4

Türkiye’de Savunma Alanında Yapılan Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

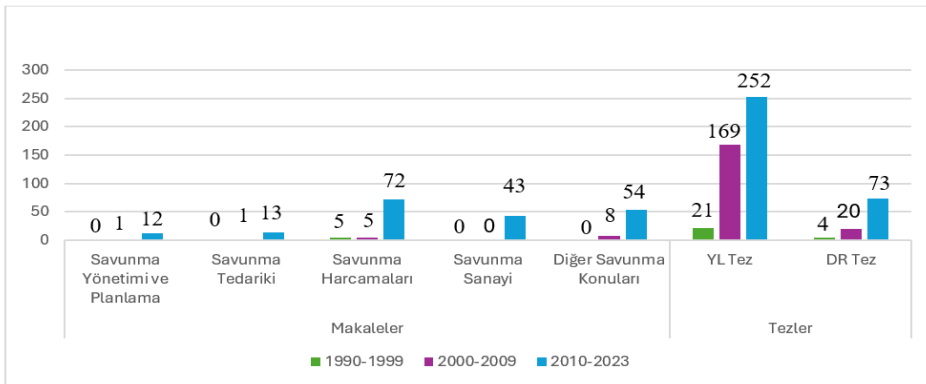

Savunma alanında yapılmış çalışmaların on yıllara göre dağılımını gösteren Şekil 4’e göre, günümüze doğru yaklaştıkça türü fark etmeksizin tüm çalışmaların sayı bakımından dikkat çekici şekilde artış eğiliminde olduğu görülmektedir.

Diğer yandan, savunma alanında yazılan makalelerin alt başlıkları bakımından yıllara göre dağılımı Şekil-5’te sunulmuştur.

Şekil 5

Savunma Alanında Yapılan Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

Savunma alanında alt konular bağlamında makalelerin yıllara göre dağılımını görselleştiren Şekil-5’e ilişkin iki husus göze çarpmaktadır. İlk olarak, 1990’lı yıllarda yok denecek kadar az sayıda çalışmada ele alınan savunma konuları 2000’li yıllarla birlikte

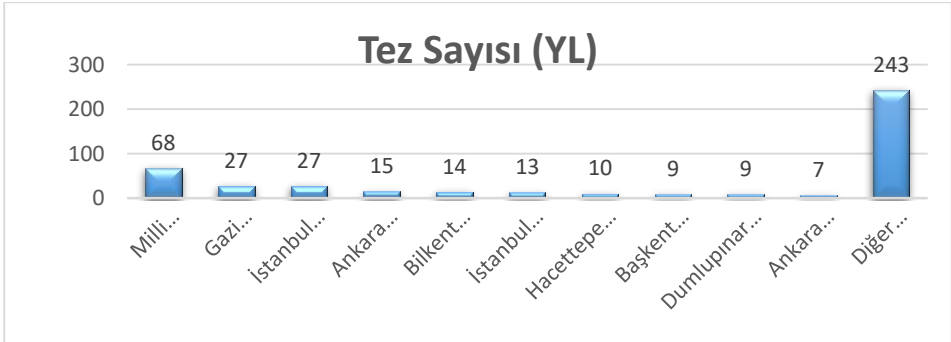
dikkat çekmeye başlamış, 2010 yılından günümüze kadar geçen süreçte de giderek artan bir popülerite kazanmıştır. İkinci olarak ise özellikle savunma harcamaları ve göz ardı edilemeyecek oranda da savunma sanayi konularına ilginin yoğunlaştığı görülmektedir. Türkçe yazında savunma konularına ilişkin günümüze doğru sürekli artan ilgi yabancı yazında da benzerlik göstermektedir. Zira özellikle Soğuk Savaş sonrası süreçte tüm toplumlarda savunma konuları ve özellikle savunma harcamaları hem daha daha fazla sorgulanmaya başlanmış hem de savunma yatırımlarının alternatif maliyetlerinden ötürü daha derinlemesine anlama çabası ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan başlangıçta özellikle asker kişilerin ilgi ve uzmanlık alanını yansıttığı değerlendirilen savunma konuları sivil araştırmacılar arasında da incelenmeye değer bir alan hâline gelmiştir. Sivil akademisyenlerin alana ilişkin ilgisinin ilerleyen süreçte de araştırma sayılarını artıracak şekilde değerlendirilmektedir.

5. *Savunma alanında yazılan lisansüstü tezlerin yayınlandığı üniversitelere göre dağılımı nasıldır?*

Savunma alanında yazılan yüksek lisans tezlerinin üniversitelere göre dağılımı araştırılmış ve yüksek lisans tezlerinin en fazla yazıldığı 10 üniversite Şekil-6'da verilmiştir.

Şekil 6

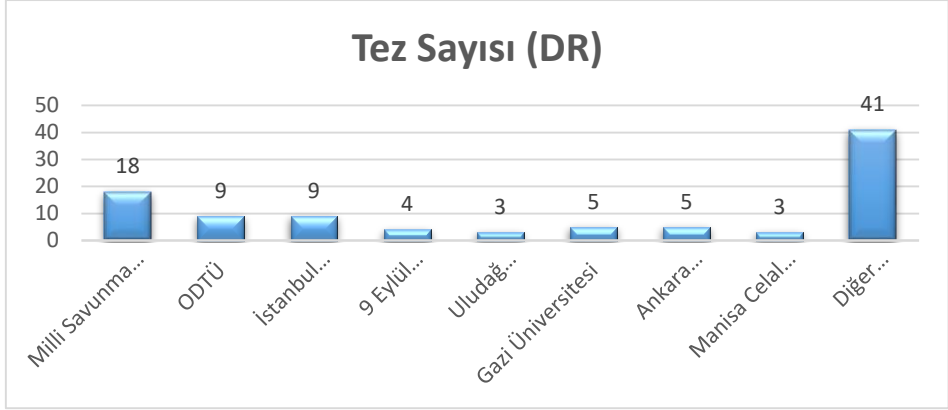
Yüksek Lisans Tezlerinin Üniversitelere Göre Dağılımı

Şekil-6'daki verilere göre savunma alanında en fazla tezin yazıldığı üniversite 68 tez ile Millî Savunma Üniversitesi olduğu görülmektedir. Bu durumun temel sebebinin Millî Savunma Üniversitesinin doğrudan Savunma Yönetimi alanında uzun zamandır lisansüstü, yakın dönemden itibaren de lisans düzeyinde eğitim programı uygulamasından kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Diğer yandan, 27 tez ile Gazi Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesinin de ikinci sırayı paylaştıkları görülmektedir. Dördüncü sırada ise 15 adet tez ile Ankara Üniversitesi yer almaktadır.

Şekil 7

Doktora Tezlerinin Üniversitelere Göre Dağılımı

Şekil-7’de ise doktora tezlerinin yazıldığı üniversitelere göre dağılımı sunulmuştur. Şekildeki verilere göre Millî Savunma Üniversitesi savunma alanında 18 tez ile ilk sırada yer almaktadır. Bu durumun Millî Savunma Üniversitesinin doğrudan Savunma Yönetimi, Savunma Tedarik Süreci ve Stratejileri gibi alanlarda uzun zamandır lisansüstü programları uygulamasından kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Bununla beraber, alana ilişkin doktora düzeyinde çalışmaların bu alanda eğitim veren tek kurum için yetersiz olduğu düşünülmektedir. Doktora düzeyinde tez çalışmalarının konuları daha kapsayıcı ve derinlemesine ele alabilme özelliğinden dolayı alan için oldukça kritik olduğu değerlendirilmektedir.

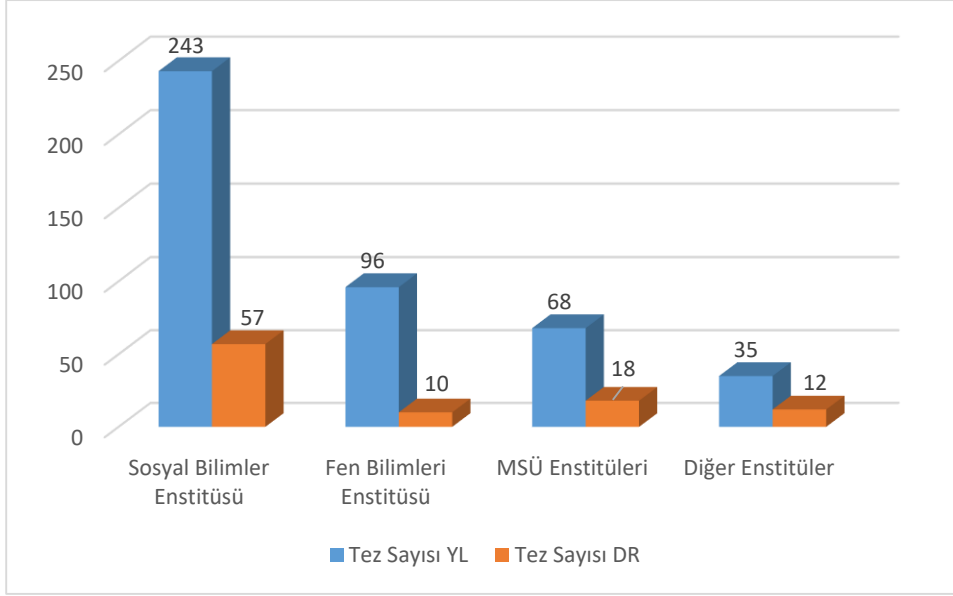
Diğer yandan, ODTÜ ve İstanbul Üniversitesi 9 adet doktora tezi ile ikinci sırada yer almaktadırlar.

6. Savunma alanında yazılan lisansüstü tezlerin yayınlandığı enstitülere göre dağılımı nasıldır?

Savunma alanında yazılmış lisansüstü tezlerin yayınlandığı enstitülere göre dağılımını Şekil-8’de gösterilmiştir.

Şekil 8

Lisansüstü Tezlerinin Yayınlandığı Enstitülere Göre Dağılımı

Şekil-8'e göre hem yüksek lisans hem de doktora düzeyinde en fazla sayıda tez sosyal bilimler enstitülerinde yayınlanmıştır. Dikkat çekilmesi gereken önemli bir konu ise MSÜ Enstitülerince yayınlanan lisansüstü tezlerin neredeyse tümü yukarıda ifade edilen savunma çalışmalarının alt konularından birine ait iken diğer enstitülerde yayınlanan tezlerin büyük çoğunluğu savunma alanına ilişkin diğer konular kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu analizden yola çıkarak üzere savunma alanı ile doğrudan ilişkili olan MSÜ Enstitüleri ile Sosyal Bilimler Enstitülerinde doktora tezlerinin büyük bir paya sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

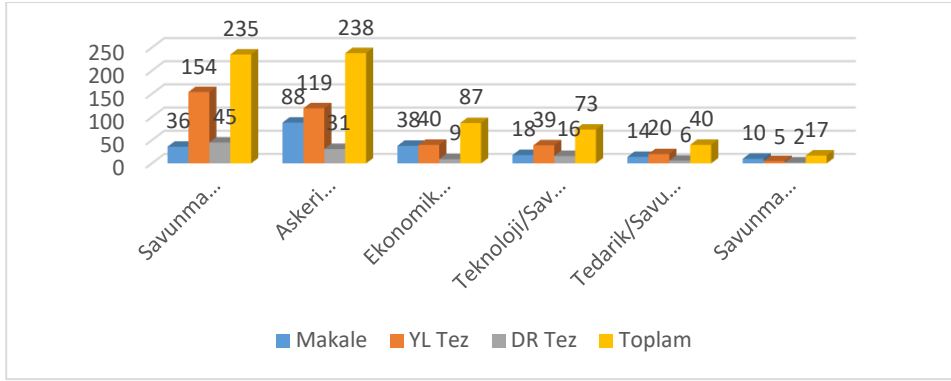
7. Savunma alanında yayınlanan makale ve tezlerde en sık kullanılan anahtar kelimeler hangileridir?

Savunma alanında yayınlanan tüm makale ve lisansüstü tezlerde en sık kullanılan anahtar kelimeler Şekil-9'da sunulmuştur.

Şekil 9

En Sık Kullanılan Anahtar Kelimeler

Şekil-9’da sunulan verilere göre tüm çalışmalarda “Askerî/Savunma harcamaları” en sık kullanılan anahtar kelime olarak ilk sırada, “savunma sanayi” anahtar kelimesi ikinci, “ekonomik büyüme” anahtar kelimesi ise üçüncü sıradadır.

Sonuç ve Öneriler

Özellikle içinde bulunduğumuz dönemde sosyal bilimler araştırmalarında savunma alanına ilişkin konuların dikkat çekici şekilde çeşitlendiği ve arttığı görülmektedir. Küresel terörizmin yükselişinin, Soğuk Savaş sonrası uluslararası ilişkilerde silahlı kuvvet kullanımının geri dönüşünün, savunma konularında artan profesyonelleşme ve gelişen teknoloji gibi faktörlerin savunma üzerine akademik araştırmaları da zorunlu hâle getirdiği değerlendirilmektedir (Deschaux-Dutard, 2020).

Çalışmada elde edilen bulgulara ilişkin olarak öncelikle Türkiye’de savunma alanında 1990-2023 yıllarında toplam 194 adet makale ve 539 adet lisansüstü tez yazıldığı sonucuna varılmıştır. Söz konusu çalışma sayılarının özellikle makaleler bağlamında yetersiz görülmektedir. Ancak içinde bulunduğumuz dönemde de devam etme olan Rusya-Ukrayna savaşı örneği göstermektedir ki Soğuk Savaş’ın ardından ortadan kalktığı değerlendirilen devletler arası savaş ya da çatışma olasılığı hâlen devam etmektedir. Bu süreçte birçok devlet hem savunma bütçelerini yükselttiğini resmî olarak açıklamış hem de kamuoyu tarafından savunma teknolojilerine ilgi artmıştır. Türkiye’nin jeopolitik konumunun barındırdığı çatışma tehdidi savunma ihtiyacında da devamlılık gerektirmektedir. Dolayısıyla, savunma konularına ilişkin olarak akademisyenlerin ilgisinin de artarak devam edebileceği değerlendirilmektedir.

İkinci olarak, çalışmada makaleler bağlamında en çok savunma harcamaları ve savunma sanayi konularında araştırmalar gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır. Bu noktada, ülkeler askerî ve stratejik güçlerini korumak ve bu durumdan ekonomik ve siyasi fayda sağlayabilmek için iki dayanak üzerine oturan çaba sarf ederler (Sezgin ve Yağtu, 2019). Bunlardan ilki ülkelerin sahip olduğu ordu ve operasyon gücüdür. Bu gücü oluşturan ve

devamlılığını sağlayan ise sanayi ve teknolojik güçtür. Ülkeler ordularına operasyon yeteneği kazandırabilmek ve nihayetinde caydırıcılığı sağlayabilmek için de savunma harcamalarına önemli paylar ayırmak durumunda kalmaktadır. Dolayısıyla savunma alanında özellikle savunma harcamaları ve savunma sanayine olan ilginin de söz konusu faktörlerden kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

Diğer yandan, çalışmada elde edilen bulgulara göre lisanüstü tezlerin çok büyük oranda yüksek lisans düzeyinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu durumun savunma alanına ilginin henüz başlangıç aşamasında olmasından kaynaklanması muhtemeldir. İlerleyen dönemlerde ise tüm dünyayı etkisi altına alan çatışma ve savaş senaryolarına paralel olarak alana derinlemesine ışık tutabilecek daha fazla sayıda doktora düzeyinde tez çalışmalarının gerçekleştirilebileceği öngörülmektedir.

Çalışmada ayrıca Türkiye’de savunma alanında yapılmış akademik çalışmaların yıllara göre dağılımı incelenmiş ve hem makale hem de tez türünde çalışma sayılarının günümüze doğru yaklaştıkça artış eğilimi gösterdiği sonucuna varılmıştır. Öncelikle makale sayılarına ilişkin olarak hakemli yayınların sayısı, bilimsel bir araştırma disiplininin veya konusunun gelişim eğilimini ölçmek için önemli bir gösterge olarak kabul edilmektedir (Van Nunen vd., 2018). Savunma alanında makalelerin sayısı 1990’lı yıllarda ve 2000’li yılların başında oldukça yetersiz iken 2010 yılından itibaren hızla artmaya başlamıştır. Bu noktada, Price yasası, belirli bir araştırma alanındaki bilimsel yayınların gelişimine tüm dünyada kabul edilen bir açıklama sunmaktadır (Price, 1963). Buna göre bir araştırma alanının büyümesi dört aşama ile oluşmaktadır. Bunlardan ilki, küçük bir bilim insanı grubunun yeni bir alanda yayın yapmaya başladığı öncüller aşaması ikincisi, konunun hâlâ araştırılması ve keşfedilmesi gereken birçok yönünün olduğu inancının araştırmacı ve çalışma sayılarında neden olduğu çarpan etkisi, üçüncüsü, alana ilişkin çalışma ve bilgi birikiminin sağlamlaştırılması, dördüncü ve son aşama ise yayın sayısında azalma olarak tanımlanmaktadır (Dabi vd., 2016). Bu son aşama, araştırma alanlarının doygunluğa ulaştığı ve yayınlarda önemli bir azalmayla sonuçlanan olgunluğun dönüm noktasını yansıtır (Dabi vd., 2016). Ancak bu olgunluk noktasına savunma araştırmaları alanında hâlihazırda ulaşılmadığı ve dahi Türkiye’de savunma disiplinine ilişkin çalışmaların Price yasasının öngördüğü ikinci aşamada olduğu değerlendirilmektedir. Özellikle 1990’lı yıllarda tüm türlerde yok denecek kadar az sayıdaki çalışmalar 2000’li yıllarla birlikte ivme kazanmış, 2010 yılından itibaren ise çok sayıda çalışma literatüre girmiştir. Bu durumun tüm dünyayla beraber ülkemizde de toplumun savunma alanına yönelik geliştirilen konulara artan ilgisi ve savunma alanında uzmanlaşmayı tercih eden akademisyenlerin artışına paralel olarak ilerleyen dönemlerde daha da anlamlı şekilde artacağı değerlendirilmektedir.

Çalışma bulgularına göre, Türkiye’de savunma alanına tez bakımından en fazla katkı sağlayan üniversite Millî Savunma Üniversitesi iken ardından Gazi Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve ODTÜ gelmektedir. Öncelikle, savunma çalışmaları alanında Türkiye’de sadece Millî Savunma Üniversitesi Kara Harp Okulu kapsamında Savunma Yönetimi Bölümü lisans düzeyinde, MSÜ bağlısı enstitülerde de lisanüstü düzeyde eğitim verilmektedir. Savunma çalışmalarının daha önce de ifade edildiği üzere disiplinler arası doğasından ötürü sivil üniversitelerde de bölüm olarak

yaygınlaşmasının alan ile ilgili farkındalık düzeyini ve odak çeşitliliğini daha da artıracakı düşünölmektedir. Diğer yandan, MSÜ'yu takip eden diğer üniversiteler sosyal bilimler ve mühendislik alanlarında Türkiye'nin en köklü yükseköğretim kurumları arasındadır. Bu noktada, Türkiye Cumhuriyeti'nin neredeyse tüm tarihî sürecine şahitlik eden söz konusu üniversitelerde oluşun bilimsel hafızanın savunma alanındaki ilgi ve merakı da harekete geçirmiş olabileceği değerlendirilmektedir.

Diğer yandan, çalışma sonucunda elde edilen bulgular sosyal bilimler enstitülerinin hem yüksek lisans hem de doktora düzeyinde en fazla sayıda tez yayınlayan enstitüler olduklarını ortaya koymaktadır. Bu durumun savunma alanının işletme, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, uluslararası ilişkiler ve güvenlik gibi çok sayıda disiplin ile iç içe geçmiş ve birbirlerini besleyen doğasından kaynaklanabileceği düşünölmektedir. Diğer yandan, dünyanın birçok bölgesinde ortaya çıkabilme eğilimi gösteren çatışma/savaş tehditleri sonucu ölkelerin yön vermeye çalıştığı savunma teknolojilerine ilişkin özellikle mühendislik alanıyla ilişkili fen bilimleri enstitülerinin ilerleyen dönemlerde alana yapacakları katkıların kritik olduğu değerlendirilmektedir.

Son olarak, çalışma bulgularına göre, daha önce ifade edilen en çok çalışılan alt konularla paralel olarak, savunma harcamalarının ve savunma sanayinin hem makale hem de tez çalışmalarında en sık kullanılan anahtar kelimeler oldukları sonucuna varılmıştır. Bu durumun tüm dünyada yükseliş trendinde olduğu ifade edilen tehdit algısının bir sonucu olarak savunma konusunun sadece asker ya da politik karar vericiler değil araştırmacıların da ilgi ve merakını tetiklemesinden kaynaklanmış olabileceği düşünölmektedir.

Bu çalışmanın son zamanlarda hem askerî alanda hem de sivil alanlarda oldukça ilgi gördüğü değerlendirilen savunma konularına yönelik gerçekleştirilen bilimsel çalışmalara ilişkin genel bir çerçeve ortaya koyması açısından yazına katkılar sağlayacağı düşünölmektedir. Hem makale hem de tez türlerinde günümüze yaklaştıkça çalışmaların sayıca dikkat çekici şekilde arttığı görölmekle birlikte hâlâ kat edilmesi gereken uzun bir yol olduğu görölmektedir. Bu durumun sebebinin her ne kadar kişisel ilgilerinden dolayı alana yönelen sınırlı sayıda akademisyen olsa da savunma çalışmalarının ölkemizde birkaç düşünce kuruluşu ve askerî kurumlar dışında sivil kurumlarda kendine yer edinmemesinden kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Buna ek olarak, savunma alanı çerçevesinde ele alınmayan konuların neler olduğu, bu alanda hangi hususların neden daha önemli olabileceği ya da başka bir ifadeyle hangi konuların daha ilgiye muhtaç olduğunun ortaya koyulması gibi hususların tespit edilmesinin de savunma alanının gelişimine önemli katkılar sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Çalışma birtakım sınırlılıklar barındırmaktadır. Öncelikle savunma alanında gerçekleştirilen araştırmaları inceleyen bu çalışma sadece yazarlar tarafından oluşturulan yedi soruya cevap bulmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda ileride yapılacak çalışmalarda araştırmacıların öncelikle detaylı anahtar kelime analizi yapmasının ve mevcut çalışmaların sonuç bölümlerinde vurgulanan kritik konuları da ele alacak şekilde incelenmesinin daha kapsayıcı sonuçlarla yazına katkı sağlayabileceği değerlendirilmektedir. Diğer yandan, çalışmada incelenen tezler sadece sayı ve yayımlandıkları üniversite/enstitü bağlamında incelenmiştir. İleride araştırmacıların söz

konusu tezleri değişkenler, değişkenler arası ilişkiler ya da tezlerde kullanılan yöntemler gibi farklı açılardan değerlendirmesi daha disiplinler arası sonuçlar ortaya koyabilecektir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir- R.C.Y., P.F., B.Y., & M.S.P.; Tasarım- R.C.Y., P.F., B.Y., & M.S.P.; Denetleme- R.C.Y., P.F., B.Y., & M.S.P.; Kaynaklar- R.C.Y., P.F., B.Y., & M.S.P.; Malzemeler- R.C.Y., P.F., B.Y., & M.S.P.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi- R.C.Y., P.F., B.Y., & M.S.P.; Analiz ve/veya Yorum- R.C.Y., P.F., B.Y., & M.S.P.; Literatür Taraması- R.C.Y., P.F., B.Y., & M.S.P.; Yazıyı Yazan- R.C.Y., P.F., B.Y., & M.S.P.; Eleştirel İnceleme- R.C.Y., P.F., B.Y., & M.S.P.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept- R.C.Y., P.F., B.Y., & M.S.P.; Design- R.C.Y., P.F., B.Y., & M.S.P.; Supervision- R.C.Y., P.F., B.Y., & M.S.P.; Resources- R.C.Y., P.F., B.Y., & M.S.P.; Materials- R.C.Y., P.F., B.Y., & M.S.P.; Data Collection and/or Processing- R.C.Y., P.F., B.Y., & M.S.P.; Analysis and/or Interpretation- R.C.Y., P.F., B.Y., & M.S.P.; Literature Search- R.C.Y., P.F., B.Y., & M.S.P.; Writing Manuscript- R.C.Y., P.F., B.Y., & M.S.P.; Critical Review- R.C.Y., P.F., B.Y., & M.S.P.

Declaration of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Funding: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynakça

- Aben, J. (2014). What realms for defence economics? In *The evolving boundaries of defence: An assessment of recent shifts in defence activities*, 23, 3-24. *Emerald Group Publishing Limited*.
- Begenirbaş, M., & Can Yalçın R. (2020). Savunma yönetimine stratejik bakış. M. Begenirbaş, R. Can Yalçın, & S. Yenal (Eds.), *Strateji ve Güvenlik Alanında Temel ve Güncel Yaklaşımlar*, (ss. 157-191) içinde. Nobel Yayınevi.
- Brown, M. E., Coté Jr, O. R., Lynn-Jones, S. M., & Miller, S. E. (Eds.) (2004). *Offense, defense, and war*. MIT Press.
- Buzan, B. (2008). *People, states and fear: An agenda for international security studies in the Post-Cold War era*. ECPR Press.
- Dabi, Y., Darrigues, L., Katsahian, S., Azoulay, D., De Antonio, M., & Lazzati, A. (2016). Publication trends in bariatric surgery: a bibliometric study. *Obesity surgery*, 26, 2691-2699.
- Deschaux-Dutard, D. (2020). Introduction: Why methods matter in defence studies. *In Research Methods in Defence Studies*, 1-11. Routledge.
- Donthu, N., Kumar, S., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021a). Research constituents, intellectual structure, and collaboration patterns in *Journal of International Marketing: An analytical retrospective*. *Journal of International Marketing*, 29(2), 1-25.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285-296.
- Faupin, A., & Karkoszka, A. (2003). For a European conference on threat perception. *European Security*, 12(2), 117-121.
- Fredericksen, P. C., & Looney, R. E. (1982). Defense expenditures and economic growth in developing countries: Some further empirical evidence. *Journal of Economic Development*, 7(1), 113-124.
- Galbreath, D. J., & Deni, J. R. (Eds.). (2018). *Routledge Handbook of Defence Studies*. Routledge.
- Gall, M., Nguyen, K. H., & Cutter, S. L. (2015). Integrated research on disaster risk: Is it really integrated. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 12, 255-267.
- Geçen, M., & Yardımcıoğlu, F. (2018). Türkiye’de savunma alanında yazılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin bibliyometrik bir analizi (1987-2017). *Icpress 2018 Proceedings* 3, 332.
- Gümüşdaş, E. (2010). *Türkiyede savunma sanayii ve savunma harcamalarının ekonomideki yeri*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi].
- Håkenstad, M. and Larsen, K.K., (2012). Long-term defence planning. A comparative study of seven countries, *Oslo Files on Defence and Security*, 5/2012.
- Hintze, O. (1975). *Military organization and the organization of the state*. In F. Gilbert (ed.), *The historical essays of Otto Hintze*. Oxford University Press.
- Joana, J. (2017). *Défense (politique de)*. 359–366. [In French]
- Durieux, B., Vilmer, J. B. J., & Ramel, F. (2017). *Dictionnaire de la guerre et de la paix* (p. 1560). Presses Universitaires de France. [In French]

- Korkmaz, G., & Topçu, M. K. (2019). Savunma alımlarının ülke kalkınmasına etkisi ve rolü. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 8(2), 309-327.
- Korkmazıyürek, H. (2018). *Stratejik savunma yönetimi: Temel kavramları ve esasları*. Hiperlink Eğitim. İlet. Yay. San. Tic. ve Ltd. Şti.
- Krause, G. A., & Zarit, M. (2022). Selling out? Contingent politicization and contracting risk in U.S. Federal Procurements, 2001–2016. *Journal of Political Institutions and Political Economy*, 2(4), 509–535.
- Kumar, G. (2017). Countries military expenditures: Definitions and determinants. *Economic Affairs*, 62(4), 647-654.
- Kurç, Ç. (2020). Savunma çalışmaları. *Türk Savaş Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 90-108.
- Li, W., & Zhao, Y. (2015). Bibliometric analysis of global environmental assessment research in a 20-year period. *Environmental Impact Assessment Review*, 50, 158-166.
- Meunier, F. (2019). Construction of an operational concept of technological military/civilian duality. *Journal of Innovation Economics & Management*, 29(2), 159-182.
- Price, D. J. D. S. (1963). *Little science, big science*. Columbia university press.
- Ram, R. (1995). Defense expenditure and economic growth. *Handbook of defense economics*, 1, 251-274.
- Rodrigues, S. P., Van Eck, N. J., Waltman, L., & Jansen, F. W. (2014). Mapping patient safety: a large-scale literature review using bibliometric visualisation techniques. *BMJ open*, 4(3), e004468.
- Schmidt, B. C. (1994). The historiography of academic international relations. *Review of International Studies*, 20(4), 349-367.
- Schmitt, O. (2018). Defence as war. In D. J. Galbreath, & J. R. Deni (Eds.), *Routledge handbook of defence studies* (pp. 18-28). Routledge.
- Sezgin, Ş. ve Yağtu, G. (2019). Türkiye’de savunma harcamaları ve ekonomik büyüme ilişkisi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(8), 1-13.
- SIPRI (2016). *Year Book 2016 Armaments, disarmament and international security*. Oxford University Press.
- Soeters, J., Shields, P., Rietjens, S. (2014). *Routledge Handbook of Research Methods in Military Studies*. Routledge.
- Sezal, M. A. (2023). Security-defence nexus in flux:(De) securitisation of technology in the Netherlands. *Defence Studies*, 23(4), 665-686.
- Stewart, A. D. (2017). The Royal College of Defence Studies, 1927-2017.
- Van Nunen, K., Li, J., Reniers, G., & Ponnet, K. (2018). Bibliometric analysis of safety culture research. *Safety science*, 108, 248-258.
- Vennesson, P. (2000). *Politiques de défense: Institutions, innovations, européanisation*. Editions L'Harmattan. [In French]
- Wang, T. P., Shyu, S. H. P., & Chou, H. C. (2012). The impact of defense expenditure on economic productivity in OECD countries. *Economic Modelling*, 29(6), 2104-2114.
- Ziylan, A. (2004). *Ulusal teknoloji yeteneği ve savunma sanayii*. https://www.inovasyon.org/images/makaleler/pdf/AZ_sader.pdf

Extended Summary

The concept of “defense” began to be used in a narrow sense from the 12th century onwards, as the means mobilized by a state to fight in a military context (Joana, 2017). From the 19th onwards, it evolved into a much broader context, encompassing two main elements: a specific area of public action by the state (a policy) (Vennesson 2000; Joana 2017) and a specific type of strategic action (Brown et al., 2004). Defence is defined as the way to translate foreign policy and, in general, security objectives into military means (including financial means as well as troops, weapons supplies, and even public support) (Deschaux-Dutard, 2020).

Defense Studies is a multidisciplinary field that examines how actors, primarily states, prepare for armed conflicts, prevent and avoid potential conflicts, and/or engage in armed conflicts (Galbreath & Deni, 2018). Defense studies continue to be a coherent field of study that primarily targets how defense policy changes over time and is pertinent to motivating factors such as changes in power, strategy, and technology. World War I brought about many negativities and discussions for the United Kingdom as well as the entire world, and it was understood that the war itself and its management had become quite complex. Many questions, such as how wars would evolve into a context in the future, how armies would be formed and managed, how operations would be planned and executed were discussed, and it was seen that military activities such as war, army structuring, weapons procurement, and war management for a country were intertwined with the political context (Stewart, 2017). In this process, the field of defense studies emerged with the establishment of the Imperial Defense College in 1927, and basically aimed to improve cooperation between soldiers and bureaucrats. From this point on, defense studies became an intellectual endeavor and focused on understanding how military power is understood, built, and deployed. Defense studies aim to prepare for war operations and conflicts and to reveal the political, social, and economic characteristics of the process while achieving these goals. In this respect, defense studies are naturally considered as an interdisciplinary field of science that touches upon political science, sociology, economics, international relations, social anthropology, human geography and organizational studies (Galbreath & Deni, 2018).

Method

The subject of defense studies research is relatively new in terms of academic research. However, as we approach the present day, it is seen that the subject of defense has also become a significant area of interest for researchers in Türkiye, and especially in recent years, the number of studies has increased and studies on sub-topics of defense have diversified. In this study, bibliometric analysis was applied to articles published in the field of defense and postgraduate theses conducted in Turkey.

Data Used in the Study

The data used in this study covers studies (articles, master's and doctoral theses) conducted in Turkey between 1990-2023. In this context, the articles used in our study were searched with the keyword "defense" from Google Scholar and only 194 articles published within the scope of TR Index were included in the study. Then, the 194 articles

in question were examined one by one and classified according to the subheadings of Defense Management and Planning, Defense Procurement, Defense Expenditures, Defense Industry and Other Studies in the Field of Defense stated in the Defense Research Turkish Publications Bibliography published by National Defense University Turkish Military Academy. Meanwhile, the postgraduate theses used in our study were reached by searching the term "defense" in the "Thesis Name" field on the homepage of the Council of Higher Education Thesis Center. All theses with the term "defense" in their titles were examined one by one, and 442 masters and 97 doctoral theses that were suitable for the purpose were included in the study.

Within the scope of the study, 442 master's theses, 97 doctoral theses, and 194 articles were evaluated in the light of bibliometric analysis in order to find answers to the 7 research questions stated below, and the results were tried to be presented.

1. How are the studies conducted in the field of defense in Turkey distributed in terms of type, subject, and number?
2. How are the articles conducted in the field of defense in Turkey distributed in terms of subject?
3. How are the graduate theses written in the field of defense in Turkey distributed in terms of level?
4. How are the studies conducted in the field of defense in Turkey distributed by year?
5. How are the articles and graduate theses written in the field of defense distributed according to the universities where they are published?
6. How are the graduate theses written in the field of defense distributed according to the institutes where they are published?
7. What are the most frequently used keywords in articles and theses published in the field of defense?

Defense Studies in Turkey

A total of 733 studies were published in all types of studies between 1990 and 2023. Of these studies, 194 (26%) were articles and 539 (74%) were postgraduate theses.

Especially in the 1990s, the studies that were almost non-existent gained momentum in the 2000s, and since 2010, a large number of studies have entered the literature. It is evaluated that this situation will increase more significantly in the following periods in parallel with the increasing interest of society in defense issues in our country as well as in the whole world and the increase in academics who prefer to specialize in the field of defense.

In the distribution of articles by year in the context of subtopics in the field of defense, two issues stand out. First, defense issues, which were addressed in very few studies in the 1990s, began to attract attention in the 2000s and have gained increasing popularity in the period from 2010 to the present. Second, it is seen that interest in defense expenditures and, to a significant extent, the defense industry has intensified. The ever-

increasing interest in defense issues in Turkish literature is similar to that in foreign literature. Because, especially in the post-Cold War period, defense issues and especially defense expenditures have begun to be questioned more in all societies, and an effort has emerged to understand them more deeply due to the alternative costs of defense investments. In this respect, defense issues, which were initially considered to reflect the interests and expertise of military personnel, have become an area worthy of study among civilian researchers as well. It is evaluated that the interest of civilian academics in the field will increase the number of studies in the future.

On the other hand, it is seen that the university where the most master's theses in the field of defense were written is the National Defense University with 68 theses. It is evaluated that the main reason for this situation is that the National Defense University has been implementing a postgraduate education program in the field of Defense Management for a long time and has recently been implementing an undergraduate education program. It is seen that Gazi University and Istanbul Technical University share the second place with 27 theses.

At the doctoral level, the National Defense University ranks first with 18 dissertations in the field of defense. It is considered that the main reason for this situation is that the National Defense University has been implementing postgraduate programs in areas such as Defense Management, Defense Acquisition Process, and Strategies for a long time. It is considered that doctoral dissertations are quite critical for the field due to their ability to address the subjects more comprehensively. METU and Istanbul University are in second place with 9 doctoral theses.

The largest number of theses, both at the master's and doctoral levels, were published in social science institutes. An important issue to note is that almost all of the postgraduate theses published by National Defense University Institutes belong to one of the sub-topics of defense studies mentioned above, while the vast majority of theses published in other institutes were carried out within the scope of other topics related to the field of defense. Based on this analysis, it was revealed that doctoral theses have a large share in National Defense University Institutes and Social Science Institutes, which are directly related to the field of defense.

Finally, according to all studies, "Military/Defense expenditures" is the most frequently used keyword, "defense industry" is the second, and "economic growth" is the third.

Conclusion and Recommendations

Especially in the current period, it is observed that the topics related to defense in social sciences research have diversified and increased remarkably. It is evaluated that factors such as the rise of global terrorism, the return of the use of armed forces in international relations after the Cold War, increasing professionalism in defense issues, and developing technology have made academic research on defense necessary (Deschaux-Dutard, 2020).

It is considered that this study is important in terms of revealing the general picture of scientific research on defense issues, which have recently attracted considerable

attention both in the military and civilian fields. The study results generally show that defense studies in Turkey lag behind the United Kingdom and the United States, which are particularly influential in the field, in terms of directing the literature or following current events. It is evaluated that this situation is due to the fact that, although there are a limited number of academics who turn to the field due to their personal interests, Defense Studies has not been able to gain a place for itself in civilian institutions in our country, except for a few think tanks and military institutions. In the field of Defense Studies, only the Department of Defense Management within the National Defense University, Turkish Military Academy, and the postgraduate education in the institutes affiliated with the National Defense University are provided in Turkey. As stated before, due to the interdisciplinary nature of defense studies, it is thought that its spread as a department in civilian universities will further increase the level of awareness and focus diversity regarding the field.

On the other hand, it is evaluated that especially in the studies conducted in the field of defense, it is seen which areas are less studied and which subjects need attention and that shifting the research to these areas will enable the preparation of more comprehensive articles and postgraduate theses that cover all aspects of the defense issue, and thus, defense research will come to the forefront.